ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1975

Vyhlásené: 08.12.1975 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

132

ZÁKON
Slovenskej národnej rady
z 19. novembra 1975
o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
ORGÁNY SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA A ICH ÚLOHY

§ 1
Orgány sociálneho zabezpečenia

(1) Orgány sociálneho zabezpečenia Slovenskej socialistickej republiky sú:

a) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky,

b) Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave,

c) národné výbory,

d) Ministerstvo vnútra Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky v medziach pôsobnosti, ustanovenej zákonom o sociálnom zabezpečení.[1])

(2) Ako orgány sociálneho zabezpečenia pôsobia aj sociálne komisie jednotných roľníckych družstiev.

(3) Orgány sociálneho zabezpečenia Slovenskej socialistickej republiky zabezpečujú čo najširšiu účasť pracujúcich na vykonávaní sociálneho zabezpečenia a jeho kontrole, utvárajú predpoklady na účasť pracujúcich na rozhodovaní vo veciach sociálneho zabezpečenia a úzko spolupracujú so spoločenskými organizáciami, najmä s orgánmi Revolučného odborového hnutia, s obdobnými orgánmi členov výrobných družstiev a s orgánmi Zväzu družstevných roľníkov Slovenskej socialistickej republiky.

§ 2
Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky

(1) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky (ďalej len „ministerstvo“)

a) riadi a kontroluje vykonávanie sociálneho zabezpečenia,

b) zabezpečuje, aby sa úlohy sociálneho zabezpečenia plnili v súlade s možnosťami a potrebami spoločnosti.

(2) Ministerstvo môže zriadiť ako svoj orgán posudkovú komisiu sociálneho zabezpečenia na posudzovanie zdravotného stavu vo výnimočných prípadoch, ktoré ministerstvo určí, pretože ich posúdenie si vyžaduje osobitné odborné vedomosti.

§ 3
Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave

(1) Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave rozhoduje o dávkach dôchodkového zabezpečenia, pokiaľ nie je v tomto zákone alebo v zákone o sociálnom zabezpečení ustanovené, že o nich rozhoduje iný orgán sociálneho zabezpečenia; pri vykonávaní dôchodkového zabezpečenia spolupracuje s národnými výbormi a vypláca dávky dôchodkového zabezpečenia, o ktorých rozhodol národný výbor.

(2) Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave zodpovedá za účelné a hospodárne vynakladanie prostriedkov na dôchodkové zabezpečenie, s ktorými hospodári.

(3) Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave je podriadený ministerstvu; je spôsobilý vystupovať vo svojom mene. Na Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave prechádzajú práva a povinnosti doterajšej Správy dôchodkov v Bratislave.

Národné výbory

§ 4

(1) Národné výbory poskytujú dávky a služby sociálnej starostlivosti a v prípadoch ustanovených týmto zákonom rozhodujú o dávkach dôchodkového zabezpečenia a o dávkach zabezpečenia členov rodín občanov, ktorí vykonávajú službu v ozbrojených silách.

(2) Národné výbory rozhodujú o dávkach zabezpečenia matky a dieťaťa a o dávkach zabezpečenia v chorobe, ak je ich poskytovanie upravené vykonávacími predpismi k zákonu o sociálnom zabezpečení alebo predpismi o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa, ako aj o ďalších dávkach a príspevkoch podľa osobitných predpisov.[2])

§ 5
Správne komisie

(1) Okresné národné výbory a krajské národné výbory[3]) zriaďujú ako správne komisie posudkové komisie sociálneho zabezpečenia, dávkové komisie a komisie starostlivosti o rodinu a deti.

(2) V prípade potreby môže krajský národný výbor poveriť okresný národný výbor vo svojom obvode, aby jeho posudková komisia sociálneho zabezpečenia posudzovala invaliditu alebo iné zdravotné otázky súvisiace s vykonávaním sociálneho zabezpečenia účastníkov boja proti fašizmu a obetí fašizmu, prípadne v niektorých ďalších odôvodnených prípadoch na území celého kraja.

(3) V odôvodnených prípadoch môže okresný národný výbor so súhlasom krajského národného výboru zriadiť posudkové komisie sociálneho zabezpečenia s pôsobnosťou pre pracujúcich veľkých organizácií, ktoré majú závodné zdravotnícke zariadenie.

DRUHÁ ČASŤ
PÔSOBNOSŤ NÁRODNÝCH VÝBOROV NA ÚSEKU DÔCHODKOVÉHO ZABEZPEČENIA, ZABEZPEČENIA ČLENOV RODÍN OBČANOV VYKONÁVAJÚCICH SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH, ZABEZPEČENIA V CHOROBE A ZABEZPEČENIA MATKY A DIEŤAŤA

§ 6

Národné výbory pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia poskytujú občanom a organizáciám odbornú pomoc. Kontrolujú, ako organizácie plnia povinnosti uložené zákonom o sociálnom zabezpečení, a ukladajú im, aby zistené nedostatky odstránili. Obstarávajú a predkladajú Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave podklady potrebné na rozhodnutie o dávkach dôchodkového zabezpečenia.

§ 7
Pôsobnosť miestnych (mestských) národných výborov

Miestny (mestský) národný výbor rozhoduje,

a) komu sa má vyplácať dávka dôchodkového zabezpečenia, ak by sa výplatou dávky oprávnenému zjavne nedosiahol účel, ktorému má dávka slúžiť, alebo ak by sa tým poškodzovali záujmy osôb, ktoré je dôchodca povinný vyživovať,

b) komu sa majú vyplácať prídavky na deti zo zabezpečenia družstevných roľníkov, zo zabezpečenia vedeckých pracovníkov, spisovateľov, hudobných skladateľov, výtvarných umelcov, architektov, novinárov, výkonných umelcov a artistov a zo zabezpečenia občanov, ktorí poskytujú služby a opravy na základe povolenia národného výboru, z dôchodkového poistenia jednotlivo hospodáriacich roľníkov a iných osôb samostatne hospodáriacich alebo výchovné zo sociálneho zabezpečenia, ak sa výplatou do rúk doterajšieho príjemcu zjavne nedosahuje účel, na ktorý sú prídavky na deti (výchovné) určené.[4])

Pôsobnosť okresných národných výborov

§ 8

Okresný národný výbor

a) rozhoduje

1. o tom, či sa zamestnanie (poistenie) prerušilo z vážnych dôvodov,
2. o skončení zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie z iných vážnych dôvodov ako zdravotných,
3. o vzniku a zániku sociálneho zabezpečenia družstevných roľníkov,
4. o vzniku a zániku sociálneho zabezpečenia vedeckých pracovníkov, spisovateľov, hudobných skladateľov, výtvarných umelcov, architektov, novinárov, výkonných umelcov a artistov,
5. o vzniku a zániku dôchodkového poistenia jednotlivo hospodáriacich roľníkov a iných osôb samostatne hospodáriacich a spolupracujúcich členov ich rodín,
6. o započítaní celého kalendárneho roka do doby zamestnania, ak člen jednotného roľníckeho družstva neodpracoval ustanovený počet pracovných dní, prípadne inak určený pracovný úväzok,
7. o zvýšení dôchodku manželky pre bezvládnosť a o zvýšení sociálneho dôchodku (výchovného k nemu) pre bezvládnosť,
8. o podpore pri narodení dieťaťa dôchodkyni alebo manželke, prípadne inej rodinnej príslušníčke nepracujúceho dôchodcu,
9. o príspevku na rekreáciu detí nepracujúceho dôchodcu,
10. o pohrebnom pri úmrtí nepracujúceho dôchodcu, prípadne člena jeho rodiny,

11. o pohrebnom pri úmrtí jednotlivo hospodáriaceho roľníka, spolupracujúceho člena jeho rodiny alebo rodinného príslušníka,
12. o dávkach zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa zo sociálneho zabezpečenia vedeckých pracovníkov, spisovateľov, hudobných skladateľov, výtvarných umelcov, architektov, novinárov, výkonných umelcov a artistov,
13. o dávkach zabezpečenia matky a dieťaťa zo sociálneho zabezpečenia občanov poskytujúcich služby a opravy na základe povolenia národného výboru, z dôchodkového poistenia jednotlivo hospodáriacich roľníkov a iných osôb samostatne hospodáriacich a spolupracujúcich členov ich rodín,
14. o povinnosti občanov uvedených v bode 12 a 13 a členov jednotného roľníckeho družstva vrátiť dávku zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa poskytnutú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako im patrila, a o povinnosti jednotného roľníckeho družstva nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatou týchto dávok,
15. o odvolaní proti rozhodnutiu sociálnej komisie jednotného roľníckeho družstva o peňažných dávkach zo zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa,
16. o zaopatrovacom príspevku a o príspevku na úhradu za užívanie bytu;

b) spracúva rozbory invalidizácie a navrhuje príslušným orgánom opatrenia smerujúce k predchádzaniu invalidite a k odstraňovaniu jej následkov.

§ 9

Okresný národný výbor svojou posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia

a) rozhoduje
   1. na podnet lekárskej poradnej komisie[5]) o tom, či je plne alebo čiastočne invalidný pracujúci, ktorý je neschopný práce pre chorobu alebo úraz počas aspoň 3 mesiacov, ktorému patrí nemocenské a ktorý nepožiadal o invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok, alebo ktorého žiadosti sa nevyhovelo,
   2. o tom, či sa zamestnanie I. alebo II. pracovnej kategórie skončilo zo zdravotných dôvodov,
   3. o nevyhnutnosti trvale previesť pracujúceho na inú prácu alebo o nevyhnutnosti trvalej zmeny zamestnania, ak posudková komisia sociálneho zabezpečenia v súvislosti s rozhodovaním o dávkach dôchodkového zabezpečenia zistila, že pracujúci vzhľadom na svoj zdravotný stav natrvalo stratil schopnosť vykonávať ďalej doterajšiu prácu alebo že ju nesmie vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou,[6])
   4. o poskytnutí kúpeľnej starostlivosti nepracujúcim dôchodcom, členom jednotných roľníckych družstiev, vedeckým pracovníkom, spisovateľom, hudobným skladateľom, výtvarným umelcom, architektom, novinárom, výkonným umelcom, artistom a ich rodinným príslušníkom, s výnimkou chorôb, na ktoré povoľujú kúpeľnú starostlivosť podľa osobitných predpisov orgány štátnej zdravotníckej správy,
   5. o invalidite (ťažkom zdravotnom postihnutí) dieťaťa a o nevyhnutnosti stálej starostlivosti oň pre priznanie príplatku k prídavkom na deti z nemocenského poistenia;[7])

b) vydáva posudok
   1. o plnej (čiastočnej) invalidite, bezvládnosti, invalidite (ťažkom zdravotnom postihnutí) dieťaťa s nevyhnutnosťou stálej starostlivosti, v konaní o dávkach dôchodkového zabezpečenia, ak nejde o prípady uvedené v ustanovení písmena a) bodu 1, a v konaní o dávkach zo zabezpečenia matky a dieťaťa,
   2. o tom, či má občan pre nepriaznivý zdravotný stav značne sťažené všeobecné životné podmienky;

c) v súvislosti s rozhodovaním alebo vydávaním posudkov odporúča
   1. poskytovanie nemocenského po uplynutí podpornej lehoty v prípadoch, v ktorých možno očakávať, že pracovník v krátkom čase bude opäť práceschopným,

2. v rámci posudzovania plnej (čiastočnej) invalidity opatrenia na obnovenie pracovnej schopnosti posudzovaného, vhodnosť ďalšieho liečenia, vhodnú úpravu pracovných podmienok, prípadne obstaranie vhodných pomôcok.

§ 10

Okresný národný výbor svojou dávkovou komisiou

a) rozhoduje

1. o sociálnom dôchodku a o výchovnom k nemu,
2. o dôchodku manželky,
3. o poskytovaní vdovského dôchodku rozvedenej žene po uplynutí času, v ktorom mal bývalý manžel povinnosť poskytovať jej príspevok na výživu,
4. o zastavení výplaty sirotského dôchodku alebo výchovného k dôchodku, ak sirota alebo dieťa, na ktoré sa poskytuje výchovné k dôchodku, uzavrie manželstvo,
5. o čiastočnom invalidnom dôchodku alebo o jeho zvýšení jednotlivo hospodáriacim roľníkom a spolupracujúcim členom ich rodín, ktorí sa stali na následky pracovného úrazu čiastočne invalidní,
6. o zvýšení invalidného dôchodku jednotlivo hospodáriacich roľníkov a spolupracujúcich členov ich rodín, ktorí sa stali na následky pracovného úrazu plne invalidní,
7. o povinnosti dôchodcu vrátiť dávku dôchodkového zabezpečenia (poistenia) poskytnutú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako mu patrila, a o povinnosti organizácie nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatou dôchodku, ak rozhodovanie o takejto dávke patrí do pôsobnosti národného výboru,
8. o započítaní doby nezamestnanosti, ak sa nezapočítava už podľa zákona o sociálnom zabezpečení,
9. o započítaní doby vojenskej služby v iných ako spojeneckých armádach (vrátane doby zajatia), ktorú československí občania vykonávali povinne v čase neslobody,
10. o odstraňovaní tvrdostí, ktoré by sa vyskytli pri poskytovaní dávok na úseku zabezpečenia v chorobe, zabezpečenia matky a dieťaťa, zabezpečenia členov rodín občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách a zabezpečenia dôchodcov niektorými ďalšími dávkami;

b) navrhuje Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave

1. započítanie doby zamestnania v sporných prípadoch,
2. zvýšenie invalidného dôchodku invalida z mladosti a invalida mladšieho ako 26 rokov, ktorý poberá dôchodok vo výške 500 Kčs mesačne, až o 200 Kčs mesačne v zreteľahodných prípadoch.

§ 11

Pôsobnosť krajských národných výborov

(1) Krajský národný výbor spracúva rozbory invalidizácie v kraji a navrhuje príslušným orgánom opatrenia smerujúce k predchádzaniu invalidite a k odstraňovaniu jej následkov.

(2) Posudková komisia sociálneho zabezpečenia krajského národného výboru podáva posudky v súdnom konaní vo veciach dôchodkového zabezpečenia a v odvolacom správnom konaní, ak sa napadnuté rozhodnutie vydalo na podklade posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia okresného národného výboru.

TRETIA ČASŤ
PÔSOBNOSŤ NÁRODNÝCH VÝBOROV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

§ 12

Národné výbory organizujú sociálnu starostlivosť a občanom a rodinám s deťmi zabezpečujú na prekonanie nepriaznivej životnej situácie sociálnu pomoc dávkami a službami sociálnej starostlivosti. Za tým účelom vyhľadávajú v spolupráci so štátnymi, družstevnými a spoločenskými organizáciami občanov, ktorí potrebujú sociálnu starostlivosť.

Starostlivosť o rodinu a deti

§ 13

(1) Národné výbory pri starostlivosti o rodinu a deti rozvíjajú sústavnú činnosť zameranú na utváranie priaznivých podmienok, ktoré umožňujú, aby rodina riadne plnila svoju spoločenskú funkciu najmä vo výchove detí.

(2) Národné výbory sa starajú v súčinnosti so socialistickými organizáciami o utváranie podmienok, ktoré umožňujú alebo uľahčujú rodičom a iným občanom zodpovedným za výchovu riadny výkon starostlivosti o deti; na to budujú najmä predškolské a mimoškolské zariadenia a zriaďujú služby, ktoré majú význam pre pracujúcich rodičov, najmä pre zamestnané matky.

(3) Národné výbory pomáhajú rodinám plniť ich úlohy, dbajú o to, aby sa predišlo újme, ktorú by mohli deti a mladiství utrpieť v rodinách, na pracoviskách a inde, a chránia ich pred škodlivými vplyvmi; zisťujú prípady narušených rodín a ohrozeného alebo narušeného vývoja detí a mladistvých a pôsobia na odstránenie ich príčin a dôsledkov; na to môžu nariadiť alebo vykonať výchovné opatrenia;[8]) organizujú náhradnú rodinnú výchovu detí.

(4) Národné výbory vykonávajú sociálno-právnu ochranu detí a pomáhajú ťarchavým ženám, rodičom alebo iným občanom starajúcim sa o nezaopatrené deti, ktorí to z vážnych dôvodov potrebujú, pri ochrane ich práv a právom chránených záujmov.

§ 14
Pôsobnosť miestnych (mestských) národných výborov

Miestny (mestský) národný výbor

a) rozhoduje
   1. o napomenutí maloletého, jeho rodičov a občanov, ktorí narušujú jeho riadnu výchovu,[9])
   2. o určení dohľadu nad maloletým;[10])
b) navrhuje orgánu príslušnému rozhodovať o prídavkoch na deti (výchovnom), aby v odôvodnených prípadoch zastavil výplatu tejto dávky oprávnenému príjemcovi;[11])
c) poskytuje deťom v naliehavých prípadoch okamžitú pomoc;
d) oznamuje súdom a iným štátnym orgánom skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie vo veciach detí;
e) oznamuje okresnému národnému výboru, ktorým rodinám, deťom a ťarchavým ženám treba poskytnúť sociálnu starostlivosť, a spolupôsobí pri jej poskytovaní;
f) oznamuje orgánom, ktoré rozhodujú o materskom príspevku, skutočnosti dôležité pre rozhodnutie o nároku ženy na materský príspevok;
g) chráni deti a mladistvých pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú ich riadnu výchovu;

h) vyhľadáva a odporúča okresnému národnému výboru občanov vhodných za osvojiteľov, opatrovníkov a pestúnov a navrhuje občanov vhodných za dôverníkov starostlivosti o deti;

ch) spolupôsobí pri výkone ochranných alebo výchovných opatrení vyslovených súdom alebo okresným národným výborom a sleduje ich účinnosť;

i) zúčastňuje sa na výchove občanov k manželstvu a zodpovednému rodičovstvu.

Pôsobnosť okresných národných výborov

§ 15

Okresný národný výbor

a) rozhoduje

1. v nevyhnutných prípadoch o okamžitom umiestnení dieťaťa do náhradnej výchovy nahrádzajúcej výchovu rodičov dovtedy, kým rozhodne súd,
2. o odvolaní proti rozhodnutiu sociálnej komisie jednotného roľníckeho družstva o materskom príspevku,
3. o poskytnutí peňažných príspevkov, vecnej pomoci, pôžičiek a opatrovateľskej služby,
4. o umiestnení matky s dieťaťom, prípadne ťarchavej ženy do domova pre matky s deťmi, ktorý spravuje,
5. o ďalších opatreniach podľa osobitných predpisov;[12])

b) vykonáva funkciu opatrovníka detí;[13])

c) vykonáva určený dohľad nad deťmi;[14])

d) sleduje vývoj detí, ktoré boli umiestnené do výchovy iných občanov ako rodičov;

e) navrhuje súdu nariadenie ústavnej výchovy[15]) alebo uloženie ochrannej výchovy[16]) alebo obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv[17]) a zrušenie ústavnej výchovy;

f) na žiadosť súdu podáva správy o skutočnostiach potrebných na rozhodovanie o výchove a výžive detí;

g) stará sa o to, aby deti, ktoré prepustili z ústavnej alebo ochrannej výchovy, alebo mladiství, ktorých prepustili z výkonu trestu odňatia slobody, boli prijatí do škôl alebo zaradení do vhodného učebného alebo pracovného pomeru, prípadne aj vhodne ubytovaní;

h) zúčastňuje sa na trestnom konaní proti mladistvým;

ch) vedie evidenciu ťažko vychovateľných detí.

§ 16

Okresný národný výbor organizuje a koordinuje výchovu občanov k manželstvu a zodpovednému rodičovstvu, poskytuje rady manželom, rodičom a deťom, ťarchavým ženám v otázkach týkajúcich sa manželských a rodinných vzťahov, výchovy detí, určenia otcovstva; pomáha pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov týchto občanov.

§ 17

Okresný národný výbor pri plnení úloh starostlivosti o rodinu a deti spolupracuje s aktívom dobrovoľných spolupracovníkov, najmä dôverníkov starostlivosti o deti, ktorých vymenúva spravidla na návrh miestnych (mestských) národných výborov.

§ 18

Okresný národný výbor svojou komisiou starostlivosti o rodinu a deti

a) rozhoduje

1. o napomenutí maloletého, jeho rodičov a občanov, ktorí narušujú jeho riadnu výchovu, ak tak neurobil miestny (mestský) národný výbor;[18])
2. o určení dohľadu nad maloletým, ak tak neurobil miestny (mestský) národný výbor;[19])
3. o uložení obmedzenia maloletému, ktoré zabráni škodlivým vplyvom na jeho výchovu;[20])
4. o poskytnutí príspevku na výživu dieťaťa;[21])
5. o poskytnutí odmeny pestúnovi, ak je ním starý rodič dieťaťa, ktoré mu bolo zverené do pestúnskej starostlivosti;[22])
6. o odvolaní proti rozhodnutiu miestneho (mestského) národného výboru o napomenutí alebo určení dohľadu nad maloletým;
7. o odstraňovaní tvrdostí zákona pri poskytovaní materského príspevku, ak je na rozhodovanie o nároku príslušný okresný národný výbor alebo sociálna komisia jednotného roľníckeho družstva;[23])

b) plní úlohy pri koordinácii činnosti orgánov, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti.

§ 19
Pôsobnosť krajských národných výborov

Krajský národný výbor

a) rozhoduje o umiestnení matky s dieťaťom, prípadne ťarchavej ženy do domova pre matky s deťmi, ktorý spravuje;
b) spolupracuje s orgánmi riadiacimi výchovné zariadenia, v ktorých sú mladiství vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

§ 20
Oprávnenia občanov poverených starostlivosťou o rodinu a deti

Pri plnení svojich úloh sú funkcionári a pracovníci národných výborov, dôverníci starostlivosti o deti, občania poverení dohľadom a iní dobrovoľní spolupracovníci oprávnení navštíviť dieťa a rodinu v byte alebo tam, kde prežíva svoj voľný čas, dieťa v škole, mladistvého na pracovisku a zistiť, ako je zabezpečená starostlivosť o nich; majú aj právo požadovať od všetkých zúčastnených občanov potrebné informácie a vysvetlenia.

Starostlivosť o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou

§ 21

Národné výbory sa starajú o to, aby sa občania so zmenenou pracovnou schopnosťou mohli zapojiť do pracovného procesu a zúčastňovať sa tak na plnení hospodárskych úloh a na rozvoji spoločnosti.

§ 22

Okresný národný výbor

a) rozhoduje
   1. o príspevku pred umiestnením do zamestnania, o príspevku počas prípravy na pracovné uplatnenie a o zvýšení týchto príspevkov na rodinných príslušníkov,
   2. o udelení predchádzajúceho súhlasu organizácii na rozviazanie pracovného (učebného) pomeru výpoveďou s občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou,[24])
   3. o úhrade nákladov na prípravu na pracovné uplatnenie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorých do tejto prípravy vyslal okresný národný výbor,
   4. o prijatí do prípravy na pracovné uplatnenie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou organizovanej národným výborom,

5. o príspevkoch podľa osobitných predpisov;

b) v súčinnosti s organizáciami určuje každoročne plán zamestnanosti občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou;

c) v súčinnosti s organizáciami vypracúva každoročne plán úloh potrebných na vykonávanie pracovnej rehabilitácie;

d) vyhradzuje každoročne v plánoch rozmiestnenia dorastu počet učebných miest, miest v školách a počet pracovných miest potrebný pre mladistvých občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou;

e) odporúča organizácii prijať občana so zmenenou pracovnou schopnosťou do pracovného pomeru;

f) môže pri závažnom neplnení plánu zamestnanosti občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou organizácii odňať alebo obmedziť oprávnenie na nábor pracovných síl;

g) kontroluje, či organizácie zodpovedne vykonávajú výber pracovných miest pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou;

h) sleduje, či príprava na pracovné uplatnenie, výkon zamestnania, pracovné podmienky a prostredie nemajú nepriaznivý vplyv na zdravotný stav pracujúcich občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou a či títo občania nepotrebujú ďalšiu pomoc;

ch) vedie evidenciu občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorá obsahuje aj údaje o ich pracovnom uplatnení v jednotlivých organizáciách.

§ 23

Okresný národný výbor svojou posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia

a) rozhoduje

1. o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím,

2. o nevyhnutnosti trvale previesť pracujúceho na inú vhodnú prácu alebo o nevyhnutnosti trvale zmeniť zamestnanie, ak v súvislosti s rozhodovaním o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou zistila, že pracujúci so zreteľom na svoj zdravotný stav natrvalo stratil schopnosť vykonávať doterajšiu prácu alebo že ju nesmie vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou;[25])

b) v súvislosti s rozhodovaním odporúča pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím

1. opatrenia na obnovenie pracovnej schopnosti posudzovaného, vhodnosť jeho ďalšieho liečenia alebo obstaranie vhodných pomôcok a vhodnú úpravu pracovných podmienok,

2. vhodné pracovné uplatnenie a prípravu na pracovné uplatnenie vzhľadom na ich zdravotný stav a kvalifikáciu,

3. umiestnenie do výrobných družstiev invalidov, do podnikov Zväzu invalidov v Slovenskej socialistickej republike a do chránených dielní (pracovísk) organizácií.

Starostlivosť o občanov ťažko postihnutých na zdraví

§ 24

Národné výbory organizujú a vykonávajú starostlivosť o občanov ťažko postihnutých na zdraví tak, aby sa týmto občanom poskytovala podľa ich individuálnych potrieb pomoc na prekonanie ťažkostí, ktoré im spôsobuje ťažké postihnutie na zdraví.

§ 25

Pôsobnosť miestnych (mestských) národných výborov

Miestny (mestský) národný výbor

a) rozhoduje

1. o poskytnutí príspevku na spoločné stravovanie,
2. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku, s výnimkou príspevku na zabezpečenie osobitných pomôcok a príspevku na kúpenie motorového vozidla a jeho prevádzku,
3. o poskytnutí vecnej pomoci,
4. o prijatí do ústavu sociálnej starostlivosti, ktorý spravuje, o prepustení z neho, ako aj o úhrade za poskytované služby;

b) umožňuje účasť na spoločnom stravovaní;

c) plní úlohy v starostlivosti o zapojenie občanov ťažko postihnutých na zdraví do spoločenského a kultúrneho života.

Pôsobnosť okresných národných výborov

§ 26

Okresný národný výbor

a) rozhoduje

1. o poskytnutí opatrovateľskej služby a o úhrade za ňu,
2. o poskytnutí opakujúcich sa príspevkov najmä na diétne stravovanie, o poskytnutí príspevku na zabezpečenie osobitných pomôcok a v prípade ťažkej chyby nosného alebo pohybového ústrojenstva aj na kúpenie motorového vozidla a na jeho prevádzku,
3. o prijatí do ústavu sociálnej starostlivosti, ktorý spravuje, o prepustení z neho, o premiestnení do iného ústavu a o úhrade za poskytované služby;

b) organizuje a umožňuje občanom ťažko postihnutým na zdraví účasť na spoločenskom a kultúrnom živote;

c) vedie evidenciu detí a mladistvých postihnutých na zdraví v záujme zabezpečenia a prehĺbenia komplexnej sociálnej starostlivosti o nich.

§ 27

Okresný národný výbor svojou posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia rozhoduje o tom, či ide o občana ťažko postihnutého na zdraví, o stupni tohto postihnutia a o priznaní mimoriadnych výhod.

§ 28

Pôsobnosť krajských národných výborov

Krajský národný výbor rozhoduje o prijatí občana ťažko postihnutého na zdraví do ústavu sociálnej starostlivosti, ktorý spravuje, o prepustení z neho, o premiestnení do iného ústavu a o úhrade za poskytované služby, a to aj v prípadoch, ak ide o ústavy zriadené pre potrebu celého kraja, ale spravované okresným národným výborom.

Starostlivosť o starých občanov

§ 29

Národné výbory organizujú starostlivosť o starých občanov tak, aby sa predovšetkým zabezpečilo a uľahčilo uspokojovanie životných potrieb tých občanov, ktorým nemôže poskytnúť potrebnú starostlivosť vlastná rodina. Utváraním vhodných podmienok a príležitostí národné výbory uľahčujú život v starobe všetkým občanom, umožňujú im účasť na spoločenskom a kultúrnom živote, pracovnú a verejnú činnosť.

§ 30
Pôsobnosť miestnych (mestských) národných výborov

Miestny (mestský) národný výbor

a) rozhoduje
   1. o poskytnutí príspevku na spoločné stravovanie,
   2. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku a o vecnej pomoci,
   3. o prípadnej úhrade za služby poskytnuté v zariadení sociálnej starostlivosti, ktoré spravuje;
b) zriaďuje a spravuje zariadenia sociálnej starostlivosti pre starých občanov, ktoré majú miestny význam;
c) umožňuje starým občanom účasť na spoločnom stravovaní;
d) spolupracuje s príslušnými orgánmi v otázkach bývania starých občanov.

§ 31
Pôsobnosť okresných národných výborov

Okresný národný výbor

a) rozhoduje
   1. o poskytnutí opatrovateľskej služby a o úhrade za ňu,
   2. o poskytnutí opakujúcich sa peňažných príspevkov,
   3. o prijatí do ústavu sociálnej starostlivosti, ktorý ústavu a o úhrade za poskytované služby;
b) organizuje a umožňuje účasť starých občanov na spoločenskom a kultúrnom živote.

Starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc

§ 32

Občanom, ktorí sa v dôsledku mimoriadnych udalostí ocitli v osobitne ťažkých pomeroch a nemôžu ich prekonať vlastným pričinením ani za pomoci svojej rodiny, poskytuje okresný národný výbor vecnú pomoc, peňažné príspevky, prípadne pôžičky.

§ 33

(1) Občanom, ktorí žijú v mimoriadne ťažkých pomeroch a preto potrebujú pomoc spoločnosti na prekonanie dôsledkov a návykov prameniacich z rozdielneho spôsobu života v minulosti, poskytuje okresný národný výbor najmä výchovnú starostlivosť, poradenskú službu a podľa potreby aj vecnú pomoc a peňažné príspevky.

(2) Na výchovnej starostlivosti o týchto občanov sa zúčastňujú miestne (mestské) národné výbory.

(3) V miestach s väčšou koncentráciou občanov uvedených v odseku 1 zriaďujú národné výbory ako svoje poradné orgány komisie zamerané na prehĺbenie a koordináciu starostlivosti o týchto občanov.

Starostlivosť o spoločensky neprispôsobených občanov

§ 34

Okresný národný výbor v starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov rozvíja predovšetkým výchovnú a poradenskú činnosť a poskytuje týmto občanom pomoc pri pracovnom umiestnení a pri ubytovaní, v prípade potreby ubytovanie v účelovom zariadení a podľa sociálnych pomerov týchto občanov aj pôžičky, peňažný príspevok, prípadne vecnú pomoc.

§ 35

Na výchovnej starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov sa zúčastňujú miestne (mestské) národné výbory.

§ 36

Pri posudzovaní vhodnosti pracovných miest pre spoločensky neprispôsobených občanov hodnotí okresný národný výbor v spolupráci s organizáciou najmä,

a) či je miesto vhodné so zreteľom na zdravotný stav a schopnosti a pokiaľ možno aj na kvalifikáciu občana,

b) či ide o miesto vhodné na priaznivé výchovné ovplyvňovanie občana predovšetkým zo strany pracovného kolektívu.

Spoločné ustanovenia o službách sociálnej starostlivosti

Zariadenia sociálnej starostlivosti

§ 37

Na poskytovanie niektorých služieb sociálnej starostlivosti národné výbory zriaďujú účelové zariadenia

a) ústavy sociálnej starostlivosti,

b) manželské a predmanželské poradne,

c) domovy pre matky s deťmi,

d) osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti,

e) výcvikové strediská a zariadenia pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou,

f) zariadenia pre občanov spoločensky neprispôsobených,

g) kluby dôchodcov,

h) samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov,

ch) strediská osobnej hygieny.

§ 38

Na poskytovanie ústavnej sociálnej starostlivosti národné výbory zriaďujú a spravujú ústavy sociálnej starostlivosti

a) ústavy pre telesne postihnutú mládež,

b) ústavy pre mentálne postihnutú mládež,

c) ústavy pre denný a týždňový pobyt mentálne postihnutej mládeže,

d) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov,

e) ústavy pre zmyslove postihnutých dospelých občanov,

f) ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov,

g) domovy dôchodcov,

h) domovy - penzióny pre dôchodcov.

§ 39

(1) Ústavy sociálnej starostlivosti zriaďujú a spravujú okresné národné výbory, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak.

(2) Mestské národné výbory môžu zriaďovať a spravovať ústavy sociálnej starostlivosti miestneho významu, najmä ústavy na denný a týždňový pobyt mentálne postihnutej mládeže.

(3) Krajské národné výbory zriaďujú a spravujú ústavy sociálnej starostlivosti krajského významu určené prevažne pre potrebu celého kraja alebo viacej krajov. Správu týchto ústavov, s výnimkou rozhodovania o prijatí do nich, prepustení z nich, premiestnení do iného ústavu a o úhrade za poskytované služby, môžu zveriť okresnému národnému výboru.

§ 40

Ministerstvo v prípade potreby zriaďuje a spravuje zariadenia sociálnej starostlivosti s osobitným zameraním.

§ 41

Zariadenia sociálnej starostlivosti uvedené v § 37 písm. a) až e) možno zriadiť alebo zrušiť a ich objekty odňať ich účelu len so súhlasom krajského národného výboru, a ak ide o zariadenia spravované krajským národným výborom, po prerokovaní s ministerstvom. Požiadavka súhlasu podľa osobitných predpisov tým nie je dotknutá.

§ 42
Opatrovateľská služba

(1) Národné výbory poskytujú opatrovateľskú službu starým alebo zdravotne ťažko postihnutým občanom za predpokladu, že potrebnú starostlivosť nemôžu zabezpečiť rodinní príslušníci týchto občanov, ktorí s nimi žijú v spoločnej domácnosti; túto službu poskytujú aj rodinám s deťmi, ak ju nemožno zabezpečiť inak.

(2) Národné výbory poskytujú opatrovateľskú službu prostredníctvom opatrovateliek a dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby. Dobrovoľným pracovníkom poskytuje národný výbor odmenu.

§ 43
Stravovanie dôchodcov

Národné výbory organizujú a zabezpečujú stravovanie dôchodcov najmä v organizáciách, v ktorých pracovali pred odchodom do dôchodku, v závodných a diétnych jedálňach, jedálňach jednotných roľníckych družstiev, v zariadeniach verejného stravovania, v ústavoch sociálnej starostlivosti, prípadne aj v samostatných jedálňach pre dôchodcov.

§ 44
Pôžičky

(1) Pôžičky, ktoré národný výbor poskytuje v rámci sociálnej starostlivosti, sú bezúročné.

(2) Pri poskytnutí pôžičky uzavrie národný výbor s občanom, ktorému sa pôžička poskytla, písomnú dohodu o splátkach, prípadne o zrážkach zo mzdy,[26]) v dohode sa najmä uvedie, v akých splátkach a termínoch sa bude pôžička splácať.

§ 45
Ústavy sociálnych služieb

(1) Okresné národné výbory, prípadne krajské národné výbory môžu zriaďovať ústavy sociálnych služieb.

(2) Ústavy sociálnych služieb komplexne zabezpečujú ekonomické a technické riadenie služieb sociálnej starostlivosti, pri niektorých službách aj organizáciu ich poskytovania.

§ 46
Krajské metodické strediská

Krajské národné výbory zriaďujú krajské metodické strediská pre metodicko-odborné riadenie ústavnej sociálnej starostlivosti, prípadne ďalších služieb sociálnej starostlivosti.

ŠTVRTÁ ČASŤ
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA O KONANÍ

§ 47

(1) Pre konanie vo veciach upravených týmto zákonom platia všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon alebo zákon o sociálnom zabezpečení neustanovuje inak.

(2) Miestna príslušnosť národných výborov v správnom konaní sa spravuje

a) miestom stáleho pracoviska účastníka konania, na ktorom pracuje alebo poberá nemocenské dávky, ak
   1. je na tomto pracovisku závodné zdravotnícke zariadenie, v ktorom pôsobí posudková komisia sociálneho zabezpečenia okresného národného výboru; ak však zdravotný stav účastníka konania nedovoľuje, aby sa zúčastnil na rokovaní posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia v tomto mieste, spravuje sa miestna príslušnosť posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia miestom bydliska účastníka konania,
   2. rozhodujú o nevyhnutnosti trvale previesť pracujúceho na inú prácu alebo o nevyhnutnosti trvalej zmeny zamestnania zo zdravotných dôvodov,
   3. rozhodujú o udelení predchádzajúceho súhlasu organizácii na rozviazanie pracovného (učebného) pomeru výpoveďou s občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou;[27])
b) miestom prípravy na pracovné uplatnenie, ak ide o výplatu príspevku počas prípravy na pracovné uplatnenie, vrátane jeho zvýšenia na rodinných príslušníkov, o poskytnutie nevyhnutných školských potrieb a učebníc a o úhradu nevyhnutných výdavkov spojených s prípravou na pracovné uplatnenie;
c) sídlom školy zriadenej pri ústave sociálnej starostlivosti, prípadne sídlom školy pre deti a mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť, ak účastníkom konania je žiak týchto škôl;
d) sídlom lekárskej komisie v odbore pôsobnosti Federálneho ministerstva národnej obrany, Federálneho ministerstva vnútra a Ministerstva vnútra Slovenskej socialistickej republiky, ak ide o posúdenie zdravotného stavu príslušníka ozbrojených síl z povolania a Zboru národnej bezpečnosti, s výnimkou kontrolnej lekárskej prehliadky požívateľa dôchodku, ktorého služobný pomer sa skončil;
e) sídlom nápravnovýchovného ústavu, ak ide o posúdenie zdravotného stavu odsúdeného v čase výkonu trestu odňatia slobody;
f) sídlom okresného alebo krajského národného výboru, ktorý spravuje ústav alebo iné zariadenie sociálnej starostlivosti, do ktorého má byť občan prijatý.

(3) Miestna príslušnosť národných výborov vo veciach starostlivosti o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou sa spravuje miestom stáleho pracoviska občana, ak národné výbory

a) odporúčajú vhodnú úpravu pracovných podmienok alebo vhodné pracovné uplatnenie občana so zmenenou pracovnou schopnosťou v organizácii, vo výrobnom družstve invalidov alebo v družstve invalidov pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím,

b) sledujú, či príprava na pracovné uplatnenie, výkon zamestnania, pracovné podmienky a prostredie nemajú nepriaznivý vplyv na zdravotný stav občana so zmenenou pracovnou schopnosťou.

§ 48

Nárok na zaopatrovací príspevok sa uplatňuje na miestnom (mestskom) národnom výbore, v obvode ktorého má člen rodiny vojaka trvalý pobyt. Žiadosť o príspevok na úhradu za užívanie bytu sa podáva na miestnom (mestskom) národnom výbore, v obvode ktorého mal vojak trvalý pobyt pred nástupom služby v ozbrojených silách. Miestny (mestský) národný výbor overí skutočnosti uvedené v žiadosti a postúpi ju okresnému národnému výboru, v obvode ktorého mal vojak pred nástupom vojenskej služby trvalý pobyt.

PIATA ČASŤ
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 49

Týmto zákonom nie je dotknutá pôsobnosť miestnych (mestských) národných výborov rozhodovať o veciach sociálneho zabezpečenia, ak podľa predpisov predtým platných okresný národný výbor preniesol rozhodovanie o nich na miestny (mestský) národný výbor.[28])

§ 50

Ministerstvo po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi a so Slovenskou odborovou radou a po prerokovaní so Zväzom družstevných roľníkov Slovenskej socialistickej republiky ustanoví

a) podmienky na zriaďovanie správnych komisií, na voľbu členov týchto komisií a ich zloženie,

b) podrobnosti o úlohách národných výborov v starostlivosti o rodinu a deti,

c) podrobnosti o vedení evidencie detí a mladistvých postihnutých na zdraví a ťažko vychovateľných detí,

d) ďalšie zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré môžu zriaďovať národné výbory,

e) podmienky na zriaďovanie a činnosť zariadení sociálnej starostlivosti, ústavov sociálnych služieb a krajských metodických stredísk, na prijímanie občanov do zariadení sociálnej starostlivosti a upraví výšku a podmienky úhrady za poskytované služby, s výnimkou úhrady za starostlivosť poskytovanú v ústavoch sociálnej starostlivosti,

f) podmienky na poskytovanie odmeny a jej výšku dobrovoľným pracovníkom opatrovateľskej služby.

§ 51
Zrušujú sa

1. § 1 až 18, § 20, 22 a 24 vládneho nariadenia č. 59/1964 Zb. o úlohách národných výborov pri starostlivosti o deti,
2. vyhláška č. 108/1964 Zb. o pôsobnosti národných výborov vo veciach sociálneho zabezpečenia v znení vyhlášky č. 78/1968 Zb. a vyhlášky č. 143/1971 Zb.,

3. položky č. 78 až 81 prílohy zákona SNR č. 131/1970 Zb. o zriadení krajských národných výborov v Slovenskej socialistickej republike a o opatreniach s tým súvisiacich,
4. položky č. 18 až 20 prílohy E zákona SNR č. 159/1971 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o národných výboroch a upravuje pôsobnosť národných výborov na niektorých úsekoch štátnej správy.

§ 52
Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1976.

Šalgovič v. r.

Dr. Colotka v. r.

1) § 129 až 135, § 162 a § 165 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení.

2) Zákon č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení zákona č. 99/1972 Zb. o zvýšení prídavkov na deti a výchovného,
zákon č. 107/1971 Zb. o materskom príspevku,
zákon č. 50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti.

3) Pôsobnosť Národného výboru hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky Bratislavy je vymedzená zákonom SNR č. 43/1968 Zb. o hlavnom meste Slovenskej socialistickej republiky Bratislave.

4) § 2 a § 7 zákona č. 117/1966 Zb. o niektorých dôsledkoch zanedbávania starostlivosti o deti v znení zákona č. 99/1972 Zb.

5) Vyhláška č. 76/1957 Ú.v. o prechode z pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity).

6) § 37 ods. 1 písm. a), § 46 ods. 1 písm. d), § 51 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce,
§ 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve.

7) § 25 ods. 2 zákona č. 88/1968 Zb. v znení zákona č. 99/1972 Zb.

8) § 43 Zákona o rodine.

9) § 43 ods. 2 písm. a) Zákona o rodine.

10) § 43 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine.

11) § 2 a § 7 zákona č. 117/1966 Zb. v znení zákona č. 99/1972 Zb.

12) Zákon č. 50/1973 Zb. a zákon č. 107/1971 Zb.

13) § 83 ods. 2 Zákona o rodine.

14) § 43 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine.

15) § 45 ods. 2 Zákona o rodine.

16) § 84 ods. 1 a § 86 Trestného zákona.

17) § 44 ods. 2 a 3 Zákona o rodine.

18) § 43 ods. 2 písm. a) Zákona o rodine.

19) § 43 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine.

20) § 43 ods. 2 písm. c) Zákona o rodine.

21) § 100 Zákona o rodine.

22) § 8 ods. 2 zákona č. 50/1973 Zb.

23) § 14 zákona č. 107/1971 Zb.

24) § 50 a § 231 Zákonníka práce.

25) § 37 ods. 1 písm. a), § 46 ods. 1 písm. d), § 51 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce,
§ 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve.

26) § 57 Občianskeho zákonníka.

27) § 50 a § 231 Zákonníka práce.

28) § 9 ods. 1 a § 10 ods. 2 vyhlášky č. 108/1964 Zb. o pôsobnosti národných výborov vo veciach sociálneho zabezpečenia,
§ 12 ods. 2 vládneho nariadenia č. 59/1964 Zb. o úlohách národných výborov pri starostlivosti o deti,
§ 84 správneho poriadku.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.